

Zdravotní péče pro osoby bez domova v hlavním městě Praha

Bc. Tereza Chmelařová
Mgr. Jarmila Neumannová

21. 4. 2022

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO	1
LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ PROBLEMATIKY	2
REGISTROVANÁ ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ PRO OSOBY BEZ DOMOVA	5
ORDINACE NADĚJE – U BULHARA	5
ORDINACE PL TUSAROVA – ARMÁDA SPÁSY	7
DALŠÍ ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ	9
MĚSTSKÁ NEMOCNICE NÁSLEDNÉ PÉČE	9
KRIZOVÉ CENTRUM RIAPS	9
ZDRAVOTNÍ PÉČE POSKYTOVANÁ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	10
DOMOV SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM PŘÍSTAV	10
AZYLOVÝ DŮM S OŠETŘOVATELSKOU SLUŽBOU	10
POBYTOVÁ ZAŘÍZENÍ NADĚJE	11
ZIMNÍ HUMANITÁRNÍ OPATŘENÍ	13
K SRDCI KLÍČ, O.P.S.	13
JAKO DOMA, O.P.S.	13
ARCIDIECÉZNÍ CHARITA PRAHA	14
PRVNÍ POMOC, KONZULTAČNÍ A PREVENTIVNÍ PÉČE, PÉČE POSKYTOVANÁ VE VLASTNÍM PROSTŘEDÍ PACIENTA	15
MEDICI NA ULICI	15
TESTOVÁNÍ NA COVID-19 V RÁMCI ZIMNÍCH HUMANITÁRNÍCH OPATŘENÍ	15
OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19	16
PŘEVOZY	16
INTERVENČNÍ TÝM	17
ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY	19
SANANIM, z.ú.	19
DROP IN, O.P.S.	21
PROGRESSIVE, O.P.S.	22
SLUŽBY DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ	24
FOKUS PRAHA, z.ú., BONA o.p.s., GREEN DOORS z.ú., BAOBAB z.s., ESET HELP z.s.	24
DOPORUČENÍ	25
VYBRANÉ MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE A ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ	25

ÚVODNÍ SLOVO

Dokument mapuje služby zdravotní péče, které jsou na území hlavního města Prahy dostupné pro osoby bez domova. Na zajištění těchto služeb pro cílovou skupinu osob bez domova se podílí mnoho aktérů, přičemž velkou roli zde hrají poskytovatelé sociálních služeb. Přestože systém sociálních služeb je značně rozvinutý, v praxi se setkáváme s řadou problémů a bariér, které souvisejí s poskytováním služeb pro osoby bez domova se zhoršeným zdravotním stavem, s omezením mobility a pro nesoběstačné osoby bez domova. V řešení této problematiky je nezbytné propojovat služby sociální se službami zdravotními.

Tabulka na straně číslo 4 zahrnuje zařízení, která jsou registrována jako zdravotnická zařízení poskytující služby dle zákona 372/2011 Sb. Mluvíme zde o ordinacích lékařů, které jsou určené pro osoby s omezeným přístupem ke zdravotní péči, a o kterých se dále zmiňujeme v první kapitole s názvem *Registrovaná zdravotnická zařízení pro osoby bez domova*. V dalších kapitolách jsou popsány služby zdravotní péče, které jsou poskytovány v zařízeních sociálních služeb, terénní programy, adiktologické služby a služby, jež jsou poskytovány v rámci zimních humanitárních opatření. Jedná se o inovativní a nezbytné služby, které byly vybudovány na základě potřeb klientů a jejichž důležitost podtrhávají i zkušenosti z doby pandemie covid-19, se kterou se poslední 2 roky potýkáme. Mezi hlavní překážky v poskytování zdravotní péče osobám bez domova patří nedostatek odborného personálu, absence dlouhodobého systémového financování projektů i sezónnost některých služeb – služby, které fungují pouze v rámci zimních humanitárních opatření, avšak jejich celoroční provoz je velmi žádoucí. Problémem je i skutečnost, že této cílové skupině běžná zdravotnická zařízení nevěnují dostatečnou pozornost.

Jedná se o přehledový dokument, který vznikl na základě rozhovorů s odborníky z praxe. Poděkování tedy patří všem osloveným zástupcům organizací, kteří nám věnovali svůj čas a sdíleli s námi cenné zkušenosti ze svého dlouholetého působení v péči o zranitelné osoby. Dokument neaspiruje na řešení této problematiky, v závěru obsahuje velmi stručná doporučení, resp. priority pro řešení aktuální situace.

LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ PROBLEMATIKY

§ 2 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Poskytovatelem zdravotních služeb se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle tohoto zákona.

§ 4 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Návštěvní službou se rozumí poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta, a to zejména v případech, kdy se pacient s ohledem na svůj zdravotní stav nemůže dostavit do zdravotnického zařízení poskytovatele a poskytnutí zdravotní péče tímto způsobem je s ohledem na její charakter možné.

§ 4 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Vlastním sociálním prostředím pacienta se pro účely tohoto zákona rozumí domácí prostředí pacienta nebo prostředí nahrazující domácí prostředí pacienta, například zařízení sociálních služeb, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení, s výjimkou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školských poradenských zařízení a zařízení školního stravování, nebo jiná obdobná zařízení, věznice pro výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, zařízení pro zajištění cizinců a azylové zařízení.

§ 11 odst. 5 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Zdravotní služby mohou být poskytovány pouze ve zdravotnických zařízeních v místech uvedených v oprávnění k poskytování zdravotních služeb, pokud dále není stanoveno jinak. Mimo zdravotnické zařízení lze poskytovat

- a) konzultační služby,*
- b) preventivní péči podle § 11a,*
- c) zdravotní péči poskytovanou ve vlastním sociálním prostředí pacienta,*
- d) zdravotnickou dopravní službu a přepravu pacientů neodkladné péče,*
- e) přednemocniční neodkladnou péči poskytovanou v rámci zdravotnické záchranné služby,*
- f) zdravotní služby poskytované za krizových situací a při zdravotnickém zabezpečení vojenského výcviku v mobilních zařízeních ozbrojených sil určených k poskytování zdravotních služeb za takových situací,*
- g) prohlídku těla zemřelého mimo zdravotnická zařízení podle § 84 odst. 2 písm. a) nebo b) nebo*
- h) převoz těla zemřelého na pitvu a z pitvy podle zákona o pohřebnictví.*

Konzultační služby mimo zdravotnické zařízení lze poskytovat prostřednictvím dálkového přístupu nebo ve vlastním sociálním prostředí pacienta, popřípadě v jiném místě jeho aktuálního výskytu.

Poskytovatel, který poskytuje pouze domácí péči nebo pouze prohlídky těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení, musí mít kontaktní pracoviště.

§ 11 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Poskytovatel může poskytovat pouze zdravotní služby uvedené v oprávnění k poskytování zdravotních služeb.

§ 11 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách – znění od 1. 2. 2022

Bez získání oprávnění k poskytování zdravotních služeb je možné

- a) poskytovat odbornou první pomoc,*
- b) poskytovat zdravotní služby v zařízeních sociálních služeb podle zákona o sociálních službách,*
- c) zajistit převoz osoby, jejíž zdravotní stav to vyžaduje, ze zahraničí do České republiky nebo z České republiky do zahraničí osobou oprávněnou k této činnosti podle právních předpisů jiného státu, z jehož území nebo na jehož území se převoz uskutečňuje a jde-li o činnost na území České republiky dočasnou,*
- d) poskytovat zdravotní služby podle § 20.*

Zdravotní služby poskytované lidem bez domova na území HMP

Ambulantní služby	Typ služby							
Název organizace	oficiální registrované zdravotnické zařízení (napíšte název, celkový úvazek lékaře, celkový úvazek sester, pro každé zařízení použijte nový řádek)	ošetřovna s pravidelnou docházkou lékaře (specifikujte jak často a o jakou odbornost se jedná)	ošetřovna s kvalifikovanou zdravotní sestrou (jak často dochází)	ošetřovna studentů zdravotnických oborů (rozepište na každý řádek zvlášť místo působení)	lékařská služba v terénu (jak často)	zdravotní sestra v terénu (jak často)	studenti zdravotnických oborů v terénu	poskytování první pomoci, edukace a asistence při ošetření v terénu proškoleným terénním pracovníkem
Armáda spásy								
Ordinace PL	Ordinace PL Armády spásy, Tusarova 60, Praha 7, lékař 0,7 úvazku, sestry 1,0			Lidická 18, Praha 5			ANO	ANO
Naděje								
Ordinace gynekolog	Naděje, pobočka Praha, gynekologie a porodnictví, lékař 0,1 úvazku	ne (z Michle II případně převezeni do ordinace)	Michle II, nyní 0,2 úvazku sestry (během projektu MZ ještě docházela sestra z ordinace)	ne	1x měsíčně (ne vždy) na 4 hodiny	během projektu MZ, 0,5 úvazku nyní ne	2 hodiny týdně, 6 měsíců v roce, medicci společně s terénními pracovníky v okolí hlavního nádraží (nesystémové, na dohodě s vedoucím terénního programu)	1 zaměstnanec má kvalifikaci záchranář, 5 zaměstnanců kurz Červeného kříže zdrav. Zotavovacích akcí. Ročně poskytnou 1282 edukací v rámci své kvalifikace
Ordinace PL	Naděje, pobočka Praha, všeobecné praktické lékařství, lékař 0,425 úvazku, sestry 2 úvazky – podílejí se i na gyn., zub. (během projektu MZ 3 úvazky)							
Ordinace stomatolog	Naděje, pobočka Praha, zubní lékařství, lékař 0,2							
Centrum sociálních služeb Praha								
ADOS	<u>ADOS je sociální službou</u> (ne zdravotnické zařízení). Počet úvazků zdravotních sester: 4,5. Úvazek lékaře: Žádný. DPP s praktickým lékařem v rozsahu zhruba 10 hodin týdně.	jednou týdně dochází praktický lékař	zdravotní sestry jsou přítomny v režimu 24 hodin					

REGISTROVANÁ ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ PRO OSOBY BEZ DOMOVA

Ordinace Naděje – U Bulhara

U Bulhara ev. č. 46
120 00 Praha 2
(pod Severojižní magistrálou)

Popis zařízení

Ordinace Naděje je nízkoprahové zdravotnické zařízení poskytující služby primární péče pro lidi bez domova. Zařízení je umístěno v nízkoprahovém denním centru Naděje, což umožňuje řešení otázky bezdomovectví v rovině zdravotně sociálního pomezí. Mezi segmenty poskytovaných služeb patří ordinace **praktického lékaře, gynekologie a zubní ordinace**. Od běžných poskytovatelů primární péče se ordinace Naděje liší tím, že své pacienty neregistruje a nemá nasmlouvanou kapitační platbu. Hlavním důvodem je fakt, že jsou služby koncipovány jako dočasné a jejich cílem je napomáhat pacientům překonat aktuální nepříznivou situaci a postupně je začleňovat do zdravotní sítě.

Segmenty zdravotní péče

Všeobecné praktické lékařství

V ordinaci se střídají 2 praktičtí lékaři, kteří jsou přítomni třikrát týdně (0,35 úvazku). Zdravotní sestry jsou v ordinaci k dispozici každý všední den a dále docházejí do pobytových zařízení Naděje, kde poskytují ošetrovatelskou službu (2,0 úvazku). Praktický lékař poskytuje pacientům základní zdravotní péči a zprostředkovává další indukovanou péči – Naděje má dohodu s poliklinikou Spálená, kam posílá své klienty na RTG. Součástí poskytovaných služeb je i edukace pacienta, vstupní prohlídky klientů pro ubytování a ošetrovatelská péče, kterou v ordinaci zajišťují zdravotní sestry.

Smlouvy se zdravotními pojišťovnami: VZP (111), OZP (207), VoZP (201), ČPZP (205), RBP (213).

Gynekologie

Gynekoložka ordinuje jednou týdně 4 hodiny (0,1 úvazku). Hlavními úkony jsou preventivní gynekologické prohlídky, určování těhotenství a edukace pacientek. Po gynekologii je zatím malá poptávka (cca 8 pacientek za měsíc), což dle pana ředitele Svobody může být způsobeno tím, že ženy častěji zůstávají v síti zdravotních služeb a navštěvují tedy svého registrujícího gynekologa.

Smlouvy se zdravotními pojišťovnami: VZP (111), VoZP (201), RBP (213).

Stomatologie

Ordinace Naděje disponuje 2 stomatology (0,2 úvazku), kteří se v ordinaci střídají. Pacienti mohou zubní ordinaci navštěvovat jednou týdně. Mezi nejčastější důvody návštěv patří akutní stomatologické problémy, zubní protézky, ale i preventivní kontroly.

Smlouvy se zdravotními pojišťovnami: VZP (111), OZP (207), VoZP (201), ČPZP (205), RBP (213).

Klienti/pacienti 2020

Roční počet pacientů celkem	1 553
Ordinace PL	1 449
Gynekologie	41
Stomatologie	63
Roční počet návštěv	5 614
Denní průměr	23 (2020)
	24 (2021)

V ordinaci je péče poskytována všem lidem bez domova bez ohledu na stav jejich zdravotního pojištění, přičemž nepojištění pacienti tvoří přibližně 20 %. Mezi pacienty dále převládají muži, ženy se v roce 2020 na celkovém počtu pacientů podílely 20 %.

Nejčastější onemocnění – ordinace PL (2020)

Infekční	322
Bércové vředy	165
Žaludeční a střevní potíže	100
Poranění a otravy	99
Svrab	84
Kardiovaskulární onemocnění	73
Chřipky a onemocnění dýchacích cest	63
Onemocnění kůže (mimo bércových vředů)	62
Revmatická a neurologická onemocnění	33
Mentální, psychické závislosti	15

Finanční zajištění

Financování do roku 2019 (průměr finančních zdrojů na ordinaci 2018, 2019/bez dotace EU):

Celkové náklady		3 690 000 Kč
MHMP (granty odboru zdravotnictví)	63 %	2 330 000 Kč
MZ (program grantové podpory)	19 %	700 000 Kč
Zdravotní pojišťovny	12 %	430 000 Kč
Fundraising Naděje	6 %	230 000 Kč

Financování od roku 2020:

V období mezi 1. 8. 2020 a 1. 1. 2022 byly služby zdravotní péče dofinancovány z projektu MZ: *Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova*. Cílem tohoto projektu bylo zhodnotit dopady ordinace s cílem dosažení určité institucionalizace ordinací pro lidi bez domova, zejména z hlediska financování. V oblasti financování bylo cílem stanovení, otestování a zavedení nových výkonů, které by ohodnocovaly specifický provoz ordinace:

- Příprava pacienta bez přístřeší na vyšetření á 15 minut

- Edukační pohovor lékaře s pacientem bez přístřeší v ordinaci
- Edukační pohovor všeobecné sestry s pacientem bez přístřeší v ordinaci
- Edukační pohovor lékaře s pacientem bez přístřeší v terénu
- Edukační pohovor lékaře s pacientem bez přístřeší v terénu
- Ošetření nespolupracujícího pacienta bez přístřeší lékařem
- Ošetření nespolupracujícího pacienta bez přístřeší všeobecnou sestrou.

Předběžné výstupy projektu (evaluační firma výsledek teprve připravuje):

- Péči o lidi bez domova nelze hradit pouze ze systému veřejného zdravotního pojištění
- Dle odhadu Naděje by nové kódy mohly zvýšit úhradu ZP o cca 150 000 Kč ročně
  - o Otestované nové signální výkony vyjadřující náročnost práce s bezdomovci (implementace do úhradových vyhlášek je problematická, přinese pouze nízké navýšení podílu ZP na financování)

MZ nepočítá s pokračováním projektu nebo vypsáním podobné výzvy, což přináší nejistotu financování ordinace v následujícím období. Zajištění dostatečných finančních prostředků by do budoucna vyřešil stabilní dotační titul MZ pro ordinace pro lidi bez domova, který by doplňovaly úhrady pojištěven.

K důvodům nedostatečných úhrad zdravotních pojištěven pro provoz ordinace patří fakt, že vysoký podíl pacientů navštěvujících ordinaci Naděje tvoří nepojištěné osoby (20 %) a pacienti pojištění u pojišťovny 211 (5 %), se kterou Naděje až do března 2022 neměla uzavřenou smlouvu. Těmto pacientům hradí Naděje primární zdravotní péči, indukovanou péči (laboratorní vyšetření, RTG, USG a další), léky, materiály, léčivé přípravky a režii. Úvazky lékařů jsou nízké, a proto jejich práci z velké části doplňují zdravotní sestry. Jejich výkony mají nižší bodové ohodnocení a některé úkony specifické pro práci s lidmi bez domova nejsou pojišťovnou hrazeny vůbec.

Ordinace PL Tusarova – Armáda spásy

Armáda spásy v České republice, z.s.
Centrum sociálních služeb B. Bureše
Tusarova 1271/60
170 00 Praha 7

Popis zařízení

Armáda spásy otevřela 5. 1. 2022 ordinaci praktického lékaře, která je určena zejména lidem bez domova a chudým a sociálně vyloučeným osobám. Ordinace se nachází v Centru sociálních služeb Bohuslava Bureše, kde mimo ordinaci Armáda spásy provozuje nízkoprahové denní centrum, noclehárnu a azylový dům. Na rozdíl od ordinace Naděje je pacientům v ordinaci AS poskytnuta možnost registrace u praktického lékaře.

Popis zdravotní péče

Jedná se o nízkoprahové zdravotnické zařízení pro pacienty bez dokladů i bez zdravotního pojištění. V ordinaci působí praktická lékařka MUDr. Andrea Pekárková, která je přítomna třikrát týdně v pondělí, středu a pátek. Ordinace je otevřená každý všední den, přičemž mimo ordinující časy lékařky jsou v ordinaci přítomny zdravotní sestry. Zdravotní sestry se v ordinaci střídají celkem dvě.

Pacientům jsou nabízeny veškeré služby praktického lékaře, mezi které patří akutní ošetření, léčba chronických ran a kožních nemocí, preventivní prohlídky, péče o chronická onemocnění a asistence s léčebným režimem. Dále jsou zdarma poskytovány služby, za které se v běžných ordinacích PL platí: výpis z dokumentace, prohlídka na ubytování, zdravotní průkaz a další.

Dosud se podařilo uzavřít smlouvy pouze s některými zdravotními pojišťovnami. AS se nadále snaží o uzavření smluv se zbytkem pojišťoven.

Klienti/pacienti leden 2022

Počet pacientů za měsíc leden kvalifikovaný odhad	210
Počet unikátních výkonů za měsíc leden kvalifikovaný odhad	250–290

Finanční zajištění

Celkové náklady

Grant MHMP
MZ (program grantové podpory)
Zdravotní pojišťovny
Fundraising AS

Zdravotní péče poskytovaná v ordinaci Armády spásy bude v období 1. 1. 2022–31. 8. 2022 hrazená z dotačního programu *Poskytování zdravotně sociálních služeb osobám bez přístřeší*, projektu *Zvýšení dostupnosti a vytvoření možností zdravotní péče pro osoby bez domova*, který realizuje Ministerstvo zdravotnictví.

DALŠÍ ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ

Městská nemocnice následné péče

Zřizovatel: Hlavní město Praha
K Moravině 343/6
190 00 Praha 9

Popis zařízení

MNNP je zdravotnické zařízení poskytující následnou lůžkovou péči, komplexní lékařství, ošetrovatelskou péči a specializovanou ambulantní péči. Nemocnice disponuje 160 lůžky, přičemž část lůžek je rezervována pacientům po prodělaném onemocnění covid-19 (postcovidové centrum) a část lůžek slouží pro paliativní péči. V nemocnici působí celkem 5 lékařů, ale chybí primář.

Podmínky přijetí

Nemocnice přijímá pouze pacienty, kteří splňují následující kritéria:

- Klient má zdravotní pojištění
  - o alespoň dočasná smlouva z předchozího zdravotnického zařízení
- Klient přichází ze zdravotnického zařízení nebo výjimečně přes praktického lékaře
- Klient nemá svrab nebo jiné infekční onemocnění
- Klient má zájem o péči a spolupracuje

Klienti/pacienti

Nyní (leden/únor 2022) jsou služby v nemocnici poskytovány 2 klientům bez domova. V budoucnosti by se jejich počet mohl zvýšit díky spolupráci MNNP a CSSP. Cílem pilotního projektu MNNP a CSSP je zajistit návaznost služeb pro lidi bez domova. CSSP ze svých klientů vybírá ty, kteří splňují všechna výše zmíněná kritéria, které dále posílá do MNNP a také nabízí pomoc při poskytování sociálních služeb klientům MNNP.

Finanční zajištění

Služby v MNNP nejsou zpoplatněny a jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění a z neinvestičního a investičního příspěvku zřizovatele.

Krizové centrum RIAPS

Zřizovatelem krizového centra RIAPS je Centrum sociálních služeb Praha. RIAPS poskytuje služby klientům bez domova zatím pouze pilotně – klientů bez domova jsou pouze jednotky. Odborní pracovníci RIAPS se v současné době učí pracovat s cílovou skupinou.

Příklad poskytnutí služeb osobě bez domova:

- Ženu s manickými stavy doprovodili do RIAPS
- Diagnostika a medikace
- V kritickém stavu ji v RIAPS nechali přes víkend
- Žena byla následně převezena do PN Bohnice

ZDRAVOTNÍ PÉČE POSKYTOVANÁ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Domov se zvláštním režimem Přístav

Armáda spásy v České republice, z.s.
Domov Přístav
Sněžňenkova 2973/8
Praha 10 – Zahradní Město, 106 00

Popis zařízení

Domov Přístav je pobytové zařízení se zvláštním režimem pro lidi bez domova. Jedná se o sociální službu se zdravotní složkou, která je určena pro osoby starší 27 let, které trpí nevléčitelným chronickým onemocněním, závislostí na návykových látkách nebo například demencí. Soběstačnost těchto osob je snížena a vyžaduje tedy pravidelný dohled a pomoc jiné osoby.

Popis zdravotní péče

Celková kapacita DZR Přístav je 50 klientů na dvoulůžkových pokojích. K provozu v plné kapacitě je však potřeba zajistit 5 zdravotních sester, přičemž alespoň 1 z nich musí být všeobecná zdravotní sestra. V současné době disponuje DZR Přístav pouze 1 praktickou zdravotní sestrou na hlavní pracovní poměr, kterou doplňují další 2 zdravotní sestry zaměstnané na DPP. Do zařízení také dle potřeby dochází praktická lékařka Armády spásy.

Klienti/pacienti

Kapacita zařízení není naplněna z důvodu nedostatečné kapacity odborného personálu.

Finanční zajištění

Vzhledem k absenci všeobecné zdravotní sestry není možné žádat o úhrady výkonů ze systému veřejného zdravotního pojištění. Služby jsou v současné době financovány zejména z grantů MHMP.

Cena služeb v DZR Přístav:

Ubytování	200 Kč/den
Strava	170 Kč/den
Příspěvek na péči v plné přiznané výši	

Azylový dům s ošetřovatelskou službou

Centrum sociálních služeb Praha
Šromova 861
198 00 Praha 14, Černý Most

Popis zařízení

ADOS je azylový dům s ošetřovatelskou službou. Jedná se o pobytové zařízení sociálních služeb, konkrétně o službu sociální prevence. Cílovou skupinou ADOS jsou osoby bez přístřeší ve věku 18 a více let se zhoršeným zdravotním stavem, který jim znemožňuje plně fungovat v běžném životě. Do zařízení

jsou přijati pouze klienti, kteří prokážou svou totožnost, dorozumí se v českém jazyce, přichází na základě doporučení (ošetřujícího lékaře, sociálního pracovníka, organizace), jejich zdravotní stav nevyžaduje akutní hospitalizaci, jsou soběstační, nejsou závislí na návykových látkách a netrpí akutním infekčním onemocněním.

Popis zdravotní péče

Od 1. 1. 2022 je běžná kapacita ADOS 35 lůžek (do té doby 26 lůžek). Zařízení se zaměřuje na krátkodobou doléčovací péči, která trvá v řádech měsíců (max. doba pobytu je 6 měsíců). Smyslem služby je poskytnout osobám bez příštěší možnost domácí rekonvalescence po prodělaném infekčním onemocnění nebo operačním zákroku, který již nevyžaduje hospitalizaci v nemocničním zařízení, ale vyžaduje ošetrovatelskou péči. Ošetrovatelská péče je poskytována ve fakultativním režimu. Zdravotní sestra je v zařízení přítomná 24 hodin denně. Smluvní praktický lékař dochází jednou týdně.

V ADOS zaměstnávají 5,5 úvazku zdravotních sester (z čehož je jeden úvazek sestry vrchní), dále pak jednu sociální pracovníci a pět pracovníků v sociálních službách.

Klienti/pacienti

V roce 2021 byla služba poskytnuta 57 klientům. ADOS neviduje unikátní výkony, jelikož ze systému veřejného zdravotního pojištění nejsou hrazeny žádné služby.

Finanční zajištění

Náklady na službu činily v roce 2021 celkem 26 487 706 Kč. Provoz je financován z rozpočtu CSSP. Bližší informace lze získat na ekonomickém oddělení CSS Praha.

Cena služeb ADOS

Ubytování

prvních 30 dní pobytu	1 Kč/den
od 31. dne pobytu	50 Kč/den

Strava

prvních 30 dní pobytu	1 Kč/den
od 31. dne pobytu	20 Kč/den

Pobytová zařízení Naděje

V pobytových zařízeních pro lidi bez domova je klientům poskytována základní zdravotní péče. Jedná se zejména o léčení defektů způsobených životem na ulici, kam patří například bércové vředy a omrzliny. Tato péče vyžaduje přítomnost zdravotní sestry. Další léčení zdravotních problémů, jako jsou například infekce a porázové stavy, vyžaduje spolupráci se zdravotní sestrou nebo kontrolu zdravotní sestrou. Často se jedná o docházení nebo přepravu do ordinace U Bulhara.

Zařízení	Kapacita	Počet klientů	Popis služby
Michle II (funguje pouze v rámci ZHO)	47 lůžek	<ul style="list-style-type: none"> - Denně přespává cca 40 klientů - cca ½ klientů potřebuje ošetření zdravotní sestrou nebo zajištění přepravy do ordinace - měsíčně cca 20 klientů, kteří potřebují zpravidla 3x týdně ošetření (převazy) 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Cílová skupina</u>: osoby bez domova ve věku od 18 let s částečným pohybovým handicapem nebo ve zhoršeném zdravotním stavu. - Zařízení není určeno pro osoby, jejichž zdravotní stav vyžaduje pobyt v nemocnici či osoby neschopné sebeobsluhy. - Jedná se o službu, která by mohla mít parametry jako ADOS – krátkodobé doléčování. - <u>Odborný personál</u>: 3x týdně, cca 4 hodiny (úvazek 0,3) - <u>Statistika výkonů (měsíční průměr)</u>: 127 ošetření zdravotní sestrou, 6 ošetření v ordinaci (doprovod/převoz), 5 ošetření na specializovaném pracovišti (doprovod/převoz) - <u>Potřeba</u>: úvazek 1,0
AD Žižkov	10 vyčleněných bezbariérových lůžek	<ul style="list-style-type: none"> - Během roku 1–3 klienti vyžadující přítomnost sestry - 1 klientovi se podařilo zajistit domácí péči 	<ul style="list-style-type: none"> - Do roku 2020 přítomnost sestry, 0,1 úvazek
AD Záběhlice		<ul style="list-style-type: none"> - V současné době 2 klienti vyžadující přítomnost zdravotní sestry - Zajištění domácí péče jednotlivcům 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Cílová skupina</u>: lidé bez domova, senioři, lidé se zdravotním znevýhodněním

Finanční zajištění

Zdravotní péče je financována v rámci zdravotní ordinace U Bulhara (projekt EU a MHMP) a zařízení Michle II je dále financováno jako humanitární zařízení v rámci zimních opatření.

Shrnutí potřeb

Díky provozu zařízení Michle II se potřeba přítomnosti zdravotní sestry v azylových domech snížila. K provozu zařízení typu Michle II je potřeba úvazek zdravotní sestry minimálně 0,3, ideálně však 1,0. Pro poskytování zdravotní péče v azylových domech a zařízení Michle II je klíčový provoz ordinace U Bulhara. Naděje může klientům zařídit domácí péči, ovšem pouze po registraci u PL a po získání ZP.

Zimní humanitární opatření

V rámci zimních humanitárních opatření jsou v zimních měsících (1. 12. 2021-31. 3. 2022) provozována zařízení, která doplňují standardní pobytové služby. Mezi ně patří i zařízení s nepřetržitým provozem a poskytovanou podporou, která jsou určena ke krátkodobým i střednědobým pobytům zvláště ohrožených osob bez domova. Detailní zhodnocení ZHO opatření za období 2021/2022 poskytne CSSP v červnu 2022.

Zařízení	Provozovatel	Kapacita	Popis služby
Michle II.	Naděje	47 lůžek	Zařízení pro osoby bez domova ve věku od 18 let s částečným pohybovým handicapem nebo ve zhoršeném zdravotním stavu. Zařízení není určeno pro osoby, jejichž zdravotní stav vyžaduje pobyt v nemocnici či osoby neschopné sebeobsluhy. Jedná se o službu, která by mohla mít parametry jako ADOS – krátkodobé doléčování. Působí zde tým sester pod záštitou ordinace Naděje.
Kloubovy domy	Armáda spásy	64 lůžek	Zařízení pro osoby ve vyšším věku či zhoršeném zdravotním stavu. Zařízení není určeno pro osoby, jejichž zdravotní stav vyžaduje pobyt v nemocnici či osoby neschopné sebeobsluhy. Do zařízení dochází smluvní lékař AS.

K srdci klíč, o.p.s.

Obecně prospěšné sdružení K srdci klíč bylo založeno v roce 2005 a v roce 2011 došlo k registraci sociální pobytové služby. V současné době K srdci klíč v Praze provozuje azylový dům pro muže, nízkoprahové denní centrum, mobilní stravovací zařízení, zařízení Klíč k samostatnému bydlení a terénní program na letišti Václava Havla.

Popis zdravotní péče

Společnost neposkytuje zdravotní ani ošetrovatelskou službu. Jejich klienti však využívají ordinace praktického lékaře Naděje v ulici U Bulhara a nyní i ordinaci praktického lékaře Armády spásy v Tusarově ulici. Společnost oslovuje i lékaře speciality, kteří ordinují v Praze, což je dle vedoucích služeb vzhledem k cílové skupině jejich klientů problematické.

Jako doma, o.p.s.

Jako doma je nezisková organizace, která se zabývá zejména problematikou bezdomovectví žen.

Popis zdravotní péče

Organizace svým klientům zajišťuje služby lékařky, která do komunitního centra Jako doma dochází zpravidla jednou za 14 dní (někdy nepravidelně). Organizace by ráda využívala služby terénního psychologa, kterého se ovšem nepodařilo zajistit ani na jeho finanční ohodnocení získat finance.

Arcidiecézní charita Praha

Mezi služby Arcidiecézní charity pro lidi bez domova patří Azylový dům sv. Terezie, noclehárna, poradna pro lidi v tísní, nízkoprahové denní centrum a terénní služby. Arcidiecézní charita dále nabízí hygienické zázemí, charitní šatník a základní potraviny.

Popis zdravotní péče

V zařízení Azylového domu sv. Terezie není poskytována žádná zdravotní ani ošetrovatelská péče. Arcidiecézní charita by pro své klienty uvítala praktického lékaře, který by převzal do stálé péče všechny jejich klienty. Nedostatek je pocíťován i v případě lékařů specialistů: především psychiatrů a psychologů. Zkušenost klientů Arcidiecézní charity je taková, že je běžné ordinace spíše odmítají ošetřit.

Problém dále představuje i umísťování nesoběstačných, zdravotně postižených a těžce nemocných klientů, kteří potřebují pravidelnou péči zdravotníků. Někteří klienti vyžadují péči obdobnou LDN, doléčovací péči nebo dohled odborného zdravotního pracovníka, což Arcidiecézní charita nemůže zajistit.

První pomoc, konzultační a preventivní péče, péče poskytovaná ve vlastním prostředí pacienta

Medici na ulici

Popis služeb

Medici na ulici je spolek studentů medicíny, kteří poskytují základní ošetření lidem bez domova přímo na ulici. Dále klientům poskytují informace o tom, kdy je třeba vyhledat lékařskou pomoc a kde je možné tyto služby najít. Nejedná se o zdravotnické zařízení, medicí neposkytují lékařskou péči a nemohou předepsat léky.

Stanoviště

- Karolíny Světlé 7, Praha 1 (středa 15:00-17:00)
- Podle Náhonu, Praha 4 (pondělí, čtvrtek 20:25-22:30)
- Vltavská, Praha 7 (úterý 19:30-20:30)
- Náměstí Winstona Churchilla, Praha 3 (neděle 16:00-18:00)
- Tusarova 1271/60, Praha 7 (čtvrtek 15:00-17:00)

Kapacita odborných pracovníků

- cca 20 zaškolených a 50–200 nováčků

Testování na covid-19 v rámci zimních humanitárních opatření

Testování zajišťuje do 30. 4. 2022 multidisciplinární tým smluvní organizace CSSP, který testuje přítomnost nákazy virem SARS-CoV-2 pomocí antigenických testů přibližně až 7x týdně ve vybraných zařízeních ZHO a sociálních služeb. Multidisciplinární tým nejprve pomáhá klientům vyplnit souhlas s ATG testem a souhlas se zpracováním osobních údajů.

Covid+ klienti poté s odbornými pracovníky podepíší dokument *Prohlášení odborného pracovníka o provedení ATG testu klienta na přítomnost nákazy SARS-CoV-2 nazývaným covid-19*. Odborní pracovníci výsledek testu nahlásí, a poté dojde k zaznamenání výsledku do centrálního systému KHS. Pozitivně testovaným klientům je nabídnuta možnost izolace a převoz do zařízení pro covid pozitivní osoby (Neklanova/Karlín), kde klienti vyčkávají na PCR test (od února 2022 se však PCR test neprovádí). Pokud je tento test negativní, je klient propuštěn. Je-li výsledek testu pozitivní, klient musí dodržet izolaci dle platných nařízení MZČR a KHS.

Pokud je pozitivně testován větší počet klientů, nepřeváží se tito klienti do zařízení pro covid pozitivní osoby, ale může být zřízena karanténa či izolace v celém objektu nebo jeho části (jedná se o zařízení: Michle I, Michle II, humanitární hotely, Kloubovy domy, azylové domy).

CSSP vypracuje do června 2022 detailní vyhodnocení ZHO, které bude zahrnovat i data za testování na přítomnost nákazy virem SARS-CoV-2.

Očkování proti covid-19

V rámci projektu MHMP „očkování zranitelných skupin obyvatel“ bylo v období květen 2021–únor 2022 použito k naočkování lidí bez domova/přístřeší **1010** dávek vakcín proti covid-19. Očkování probíhalo nízkoprahově v prostředí klientů – v azylových domech a v terénu. Díky výjimce, kterou udělil ministr zdravotnictví Adam Vojtěch v červnu roku 2021, bylo možné očkovat i osoby bez zdravotního pojištění a cizince. Mezi naočkovanými klienty bylo celkem 20,8 % cizinců zejména ze Slovenska. Na letní očkovací akce, které probíhaly do října 2021, navázalo očkování v rámci ZHO od prosince 2021 do února 2022 zejména v noclehárnách pro lidi bez domova. V lednu a únoru 2022 již velkou část aplikací činily posilovací dávky. Následně bylo vyhodnoceno, že tyto akce budou ukončeny z důvodu naplnění hlavního zájmu v této oblasti.

Podíl na očkování zranitelných skupin obyvatel nese: MHMP/MZS, Městská poliklinika Praha, poskytovatelé sociálních služeb (Armáda spásy, Naděje, Drop In, CSSP, Sananim) a ČČK.

Očkování lidí bez domova v pobytových zařízeních

Organizace	MHMP/MZS, Městská poliklinika Praha – mobilní tým
Období	Květen–srpen 2021
Místo	15 zařízení
Počet dávek AstraZeneca	68 + 52 (16 klientů pouze 1 dávka)
Počet dávek Janssen	68

Pilotní projekt očkování lidí bez přístřeší v terénu

Organizace	MHMP/MZS, 2 praktičtí lékaři, Armáda spásy, Naděje, Drop In, Sananim, CSSP, ČČK
Období	13. 7.–15. 10.
Místo	11 míst v terénu
Počet dávek	384
Období	16. 10.–31. 3.
Místo	4 noclehárny, 1 ordinace, kontaktní místa adiktologických služeb
Počet dávek	438

Převozy

Převozy jsou zajišťovány CSSP ve spolupráci se smluvními organizacemi. Mimo bezpečný převoz osob bez domova v souvislosti s onemocněním covid-19 je poskytován převoz i osobám, jejichž fyzický stav jim neumožňuje přepravit se veřejnou dopravou do zařízení sociálních či zdravotních služeb. Cílem přepravní služby je zajištění bezpečného převozu klienta, jehož zdraví či život jsou ohroženy

zdravotním stavem (snížená mobilita, chronické onemocnění) nebo vnějšími okolnostmi (například nízké teploty v zimě).

Převoz klienta zajišťuje terénní pracovník, který kontaktuje dispečink CSSP. Dispečink dle volných kapacit domluví převoz a informuje pracovníky terénní převozové služby, která vyrazí na sjednané místo. Pracovníci po příjezdu zjistí stav osoby a ujistí se, zda má zájem o převoz. Pokud o převoz do předem domluveného zařízení zájem má, pracovníci kontaktují dispečink a osobu převezou. Pokud se jedná o akutní ohrožení života a zdraví z důvodu výrazně zhoršeného zdravotního stavu, je v této situaci kontaktována ZZS.

Intervenční tým

Popis služby

V rámci zimních humanitárních opatření byl zřízen intervenční tým, jehož úkolem je doprovázet klienta ze zařízení ZHO nebo z venku do nemocnice, a naopak z nemocnice do „domácího prostředí“ (nejčastěji do zařízení ZHO). Intervenční tým se skládá ze zdravotní sestry, sociálního pracovníka a řidiče sanitky. Odborní pracovníci intervenčního týmu mají zkušenosti s komunikací s osobami bez domova, a tudíž při příjmu či propouštění v nemocnici mohou pomoci tamním zaměstnancům a dohlédnou na dodržování zásad rovného zacházení. Intervenční tým dále pomáhá vysvětlit klientům jejich stav a léčebný režim. Po vyzvednutí klienta intervenční tým posoudí situaci a kontaktuje Dispečink, který zajistí návazné služby (ubytování, převoz atd.).

Intervenčnímu týmu předává zakázky Dispečink CSSP. Tyto zakázky Dispečink přijímá od terénních pracovníků, zdravotnické záchranné služby, městské policie nebo jiné spolupracující instituce. V případě, že žádné zakázky nepřichází, vydává se intervenční tým do terénu a aktivně klienty vyhledává.

Kapacita odborného personálu

Intervenční tým v současné době funguje pouze v rámci ZHO, tudíž se nejedná o celoroční službu. Posádka vyjíždí do terénu v 16:00 a končí ve 2:00 (pracovní doba zaměstnanců intervenčního týmu je 15:30–2:30). Jedna posádka se skládá ze zdravotní sestry, sociálního pracovníka a řidiče sanitky, celkem mají smlouvu 2 zdravotní sestry, 2 řidiči sanitky a 4 sociální pracovníci, kteří se ve směnách střídají. V současné době není dostatek financí na zajištění intenzivnějšího provozu, který by byl do budoucna ale velmi žádaný. Ideální provoz by byl celoroční, kdy by intervenční tým v zimních měsících fungoval 24/7 a v letních měsících alespoň ve vymezených hodinách.

Zdravotní sestra je hrazena z příspěvku MHMP na ZHO. Za provedenou práci zdravotní sestry se nevykazují výkony na ZP – to by bylo možné po jednání se ZP. Problém ovšem představuje duplicita výkonů zdravotní sestry, která je součástí posádky intervenčního týmu a zdravotní sestry, která ošetřuje pacienta ve zdravotnickém zařízení. Sociální pracovník by v budoucnu mohl být hrazen v rámci registrované sociální služby, zvláště, pokud by se jednalo o kontinuální celoroční službu. Znamenalo by to rozšíření sociálních služeb CSSP a návaznou dotaci na sociální službu.

Klienti/pacienti

V průměru za jednu službu intervenční tým zasahuje 5x. Přibližně 1–3 klienti se za službu převáží a umísťují do zařízení ZHO.

Finanční zajištění

Fungování intervenčního týmu stojí měsíčně přibližně 480 tisíc Kč. Tato služba je hrazena v rámci neinvestičního příspěvku magistrátu na ZHO a díky finanční podpoře v souvislosti s covid-19.

Detailní informace a zhodnocení fungování intervenčního týmu v období ZHO 2021/2022 vypracuje CSSP. Tato zpráva bude k dispozici v červnu 2022.

Adiktologické služby

SANANIM, z.ú.

Popis služeb

SANANIM poskytuje své služby skrze terénní programy a kontaktní centrum. Účelem terénních programů je snižování zdravotní a sociální nerovnosti uživatelů nelegálních návykových látek a zamezování šíření infekčních onemocnění. V kontaktní centru se klade důraz na změnu rizikového chování klientů a motivaci směrem ke zdravějšímu životnímu stylu. Terénní programy i kontaktní centrum jsou registrovány jako sociální služba. Mezi poskytované služby SANANIM patří dále substituční ambulance CADAS, která je zdravotnickým zařízením.

TERÉNNÍ PROGRAMY

Tým terénních pracovníků je složen jak z profesionálních terénních pracovníků (speciální pedagogové, sociální pracovníci, zdravotní sestra), tak i z externích terénních pracovníků, mezi které patří zaškolení aktivní uživatelé návykových látek. Tým dále doplňuje lékař, který zajišťuje očkování proti covid-19. V současné době také probíhá pilotní projekt online psychiatrické adiktologické péče v humanitárních ubytovacích zařízeních.

Seznam služeb (vše poskytováno bezplatně):

- Základní diagnostika
- Testování na infekční choroby (výtěrem, z kapilární krve, z žilní krve)
- Základní zdravotní ošetření
- Adiktologická zdravotní péče

Kapacita odborného personálu:

Lékař DPP	12 hodin/měsíc očkování
Psychiatri	15 hodin/měsíc
Zdravotní sestra	0,5 úvazku
Záchranář	0,5 úvazku
5 adiktologů	4 úvazky

Klienti/pacienti 2021

Cílovou skupinou SANANIM jsou zejména injekční uživatelé nelegálních návykových látek, kteří se pohybují na otevřeném drogovém trhu. Odhadem 50 % klientů tvoří lidi bez přístřeší (stanující, squatující, zcela bezprizorní či přespávající na noclehárnách) a dalších 25 % tvoří klienti v nejistém bydlení (v azylových domech, v noclehárnách, u kamaráda).

Kontakt celkem	2 086
Ošetření	712
ATG testy	1 067
Očkování covid-19	206
Zdravotnické výkony ODHAD	700

Finanční zajištění

Ze systému veřejného zdravotního pojištění nejsou hrazeny žádné služby, do budoucna bude organizace pracovat na zajištění úhrad psychiatrických a adiktologických výkonů ze systému zdravotního pojištění. Dotačními zdroji jsou dotace MHMP z kapitol na sociální služby a adiktologické služby, dotace Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a příspěvky městských částí.

KONTAKTNÍ CENTRUM

Kontaktní centrum SANANIM je jako jediné pražské KC otevřeno 365 dní v roce. Dle odhadů Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti z roku 2019 saturuje KC potřeby 12 600 problémových uživatelů.

KC SANANIM poskytuje klientům speciální adiktologické služby, zdravotnické služby a sociální služby. Dobrá úroveň fungování poradenství je podložena počtem ověřených nástupů do dalšího léčebného zařízení prostřednictvím KC. Dlouhodobý průměr klientů, kteří nastoupí do abstinenčně orientované léčby, se pohybuje okolo 2 klientů za týden.

V KC je klientům poskytováno základní ošetření, během kterého dojde ke zhodnocení, které zdravotní problémy je možné řešit na místě a které je třeba delegovat na specializovaná zdravotnická pracoviště. Pokud problém nelze vyřešit v KC, odborní pracovníci SANANIM sestaví s klientem anamnézu, vypracují doporučení a následně klienta odkážou na konkrétní zařízení. Mezi nejčastější důvody návštěvy ošetřovny v KC SANANIM patří rány akutního nebo chronického charakteru, abscesy, poranění nervu během aplikace do žil v axile nebo alergické reakce na aplikovanou drogu. Odborníci v KC jsou dále schopni zachytit například hlubokou žilní trombózu.

Vzhledem k velikosti cílové populace a počtu klientů KC, je dle SANANIM velmi nutné otevření dalšího kontaktního centra v Praze.

Klienti/pacienti 2021

Většina klientů KC SANANIM trpí kromě základní adiktologické diagnózy ještě dalšími psychiatrickými poruchami, nejčastěji poruchami osobnostního spektra, afektivními a schizoafektivními poruchami, toxickými psychózami, poruchami chování, poruchami příjmu potravy a ADHD. Tuto psychiatrickou komorbiditu představuje přibližně 80 % cílové populace klientů nízkoprahových služeb.

Data za rok 2021

Psychiatrická vyšetření	325
Jednotlivá zdravotní ošetření	4 272
Očkování covid-19 (vakcína Janssen) ve spolupráci s FN Královské Vinohrady	110
HCV počet testů	672
HCV počet testovaných osob	349
HCV počet záchytů akutní infekce	88
Syfilis počet screeningových testů	404
Syfilis počet otestovaných osob	336
Syfilis reaktivní výsledek	11
Syfilis počet osob se zahájenou léčbou ATB	4
HBV počet screeningových testů	436
HBV počet otestovaných osob	360
HBV reaktivní výsledky	1
HIV počet testů	467
HIV počet otestovaných osob	364
HIV reaktivní výsledky	3
covid-19 test nasofaryngeálním stěrem	379
covid-19 pozitivní výsledky	31
Počet těhotenských testů	345
Celkový počet testů	3240

Kromě péče o pacienty je ordinace v KC SANANIM také prostorem pro vzdělávání budoucích lékařů a zdravotních sester. Na stáž do ordinace KC pravidelně dochází frekventanti volitelného předmětu Zdravotní péče o lidi bez domova, který je vyučován na 3. lékařské fakultě UK v Praze a studenti lékařství a ošetrovatelství mají jedinečnou možnost se během studia blíže seznámit s problematikou sociální medicíny a závislostních onemocnění.

Drop In, o.p.s.

Popis služeb

Terénní program Drop In je nízkoprahovou sociální službou, která se zaměřuje na uživatele nelegálních návykových látek (především na injekční uživatele). Klientům jsou poskytovány sociální služby, ošetrovatelská péče a testování na infekční choroby (oficiálně zdravotní péči poskytovat nesmí).

Kapacita odborného personálu:

Adiktologové	2
Zdravotní sestry	2
Úvazky celkem	1,45 + DPP

Klienti/pacienti 2021

Kontakt celkem	12 902
Roční počet klientů	1 831
Roční počet unikátních výkonů (zdravotní ošetření + testování)	152

Odhadem 70 % klientů Drop In tvoří lidé bez domova.

Finanční zajištění

Dotace Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky
MHMP – adiktologický grant

[Progressive, o.p.s.](#)

Progressive se zaměřuje na poskytování služeb pro osoby ohrožené užíváním návykových látek formou programů harm reduction. Společnost poskytuje jak terénní služby, tak i služby v kontaktním centru.

KONTAKTNÍ CENTRUM

Popis služeb

Kontaktní a poradenské centrum závislostí STAGE 5 je nízkoprahové centrum, které nabízí své služby cílové skupině uživatelů návykových látek, kteří většinou nejsou v kontaktu s jinými sociálními či zdravotními službami. Nabízené služby jsou poskytovány anonymně a pro vstup do služby není potřeba žádné doporučení.

Popis zdravotní péče

Progressive svým klientům poskytuje ošetrovatelskou péči. Aktuálně mají na DPP zaměstnanou studentku medicíny v 6. ročníku, členku spolku Medici na ulici. Ta zajišťuje ošetrovatelskou péči v největší míře (převazy, ošetření drobných ran, abscesů, bérkových vředů). Drobné ošetrovatelské činnosti provádí adiktologové a sociální pracovníci, kteří prošli intenzivním interním vzděláváním. Od roku 2021 se nedaří do týmu sehnat zdravotní sestru.

Klienti/pacienti

Za rok 2021 Progressive eviduje 1 708 kódovaných klientů. Ovšem 26 % klientů je bez kódu a celkový kvalifikovaný odkad klientů za rok 2021 je tedy **2 308**. Za rok 2021 bylo evidováno celkem 440 zdravotních výkonů.

Přibližně **75 %** klientů Progressive tvoří lidé bez domova.

Finanční zajištění

Finanční prostředky jsou čerpány zejména z dotací: RVKPP, MHMP, MPSV a MZ.

TERÉNNÍ SLUŽBY

Popis služeb

Posláním terénního programu je oslovení co nejširšího spektra drogové populace a vytvoření důvěry této klientely v instituci a v poskytované služby.

Popis zdravotní péče

V rámci terénního programu je klientům poskytována základní ošetrovatelská péče, přičemž se jedná zejména o ošetření drobných ran a převazy. Progressive dále klienty odkazuje na specializovanější zařízení. V terénním týmu není k dispozici zdravotní sestra, a tudíž všechnu zdravotní péči zajišťují adiktologové nebo sociální pracovníci. Zdravotní ošetření se zvyšují, pokud Progressive uspořádá interní školení.

Klienti/pacienti

Za rok 2021 Progressive eviduje 1 134 kódovaných klientů. Ovšem 51 % klientů je bez kódu a celkový kvalifikovaný odkad klientů za rok 2021 je tedy **2 317**. Za rok 2021 bylo evidováno celkem 8 zdravotních výkonů.

Přibližně **75 %** klientů Progressive tvoří lidé bez domova.

Finanční zajištění

Finanční prostředky jsou čerpány zejména z dotací: RVKPP, MHMP, MPSV a městských částí, se kterými Progressive spolupracuje.

Služby duševního zdraví

FOKUS PRAHA, z.ú., BONA o.p.s., GREEN DOORS z.ú., BAOBAB z.s., ESET HELP z.s.

Popis služeb

Uvedené organizace poskytují sociální a sociálně zdravotní služby terénní, ambulantní i pobytové formy. Jsou zaměřeny na podporu ve zvládnání závažného duševního onemocnění, na zotavení, podporu bydlení, zaměstnání.

CENTRA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ, KOMUNITNÍ TÝMY

Centra duševního zdraví (dále jen CDZ) jsou multidisciplinární týmy poskytující terénní i ambulantní služby dospělým lidem se zkušeností s duševním onemocněním. Propojují zdravotní a sociální péči, která se poskytuje převážně v přirozeném prostředí klienta/pacienta. Tým je složen z psychiatrických sester, sociálních pracovníků, pracovního konzultanta, psychiatra, psychologa a peer konzultanta, někde i adiktologa. CDZ působí regionálně se spádovým územím cca 100 tisíc obyvatel. Základní podmínkou péče týmu je bydliště pacienta, přičemž rozhodující pro přijetí do péče není bydliště trvalé, ale faktické. Základní složkou činnosti CDZ je case management, tedy odpovědnost za koordinaci péče.

Komunitní týmy působí obdobně jako CDZ, ale na rozdíl od CDZ to nejsou multidisciplinární týmy, jsou složeny ze sociálních pracovníků, pracovního konzultanta a peer pracovníka, působí jako terénní a ambulantní sociální služba. Se zdravotními pracovníky úzce spolupracují, pracují formou case managementu.

Zdravotní služby poskytují CDZ prostřednictvím zdravotní části a odborností psychiatr, psycholog, psychiatrická sestra. Poskytují všechny výkony odpovídající těmto odbornostem v terénní a ambulantní péči. V jednotlivých CDZ zajišťují zdravotní službu jiné organizace (PN Bohnice, ÚVN Střešovice, Fokus Praha, Klinika Eset).

Aktuálně je v Praze 5 CDZ a 9 komunitních týmů. Spolupracují se službami zaměřenými na osoby bez domova a adiktologickými službami. V rámci covidových opatření byla nastavena spolupráce těchto týmů v hostelech.

Klienti/pacienti 2021

Cílovou skupinou jsou zejména lidé se závažným duševním onemocněním (SMI – Severe Mental Illness). Důležitým vstupním kritériem vzhledem k regionalitě CDZ je i bydliště. Kapacita CDZ a komunitního týmu je 100–250 klientů, podle velikosti týmu. Počet osob bez domova v těchto týmech nebyl zjišťován.

Finanční zajištění

Ze systému veřejného zdravotního pojištění jsou hrazeny zdravotní psychiatrické výkony CDZ. Dotačními zdroji jsou dotace MHMP z kapitoly na sociální služby.

Doporučení

Na základě spolupráce s poskytovateli zdravotních služeb pro lidi bez domova vyplynuly dvě zásadní oblasti, na které je nutné se v blízké budoucnosti zaměřit, a to financování a služby na sociálně-zdravotním pomezí. V dlouhodobějším horizontu je třeba zajistit legislativní a praktické řešení zdravotní péče v terénu.

Financování zdravotních služeb pro lidi bez domova není v současné době nijak systematicky uchyceno a poskytovatelé zdravotních služeb jsou tak nuceni financovat služby z více zdrojů. Úhrady služeb jindy placené zdravotními pojišťovnami v tomto případě komplikují osoby bez zdravotního pojištění a cizinci. Situace v Praze je, co se týče počtu cizinců žijících v metropoli, v rámci České republiky specifická. Z toho důvodu je nutné zajistit síť zdravotních služeb, kde je možné ošetřit cizince bez pojištění. Přestože jsou v současné době zdravotní služby pro cizince v jisté míře finančně podpořeny, není dostatečně evidováno, na jaké specifické služby jsou prostředky vynaloženy a v jakém množství jsou čerpány.

Pro posun vpřed v rámci této problematiky zástupci poskytovatelů zdravotních služeb pro lidi bez domova navrhují prioritní kroky:

1) Cizí státní příslušníci bez zdravotního pojištění

- Poskytovatelé služeb pro lidi bez domova – zajištění úhrad za výkony provedené osobám jiné než české státní příslušnosti. Podpora praktických lékařů v této oblasti.
- Nemocnice – zmapování situace poskytování zdravotních služeb pro cizince v pražských nemocnicích s cílem zjistit, jak tuto situaci nemocnice řeší, jakou získávají/potřebují podporu.

2) Podpora sociálně-zdravotních služeb pro lidi bez domova

- Zvýšit kapacitu nízkoprahových pobytových doléčovacích služeb pro osoby vyžadující ošetrovatelskou péči (i mimo tzv. zimní humanitární opatření, ZHO).
- Podpořit multidisciplinární přístup v práci s lidmi bez domova – např. dle vzoru intervenčního týmu, který byl pilotně zaveden v rámci ZHO a mj. výrazně snížil těžké zdravotní komplikace po propuštění klientů z nemocnic.

3) Rozvoj zdravotní péče v terénu

- Legislativní úprava poskytování zdravotní péče v terénu.
- Rozvoj multidisciplinárních týmů provázaných s ordinacemi praktických lékařů.

Vybrané mezinárodní organizace a zkušenosti ze zahraničí

Centers for Disease Control and Prevention (CDC)

Na webových stránkách CDC je možné nalézt zdroje popisující bezdomovectví jako problém veřejného zdraví a zároveň jsou zde publikovány možnosti řešení této problematiky. Odkaz na webové stránky: <https://www.cdc.gov/php/publications/topic/resources/resources-homelessness.html>.

Červený kříž

K řešení problematiky bezdomovectví byla na konci roku 2021 vydána publikace *Combatting homelessness in Europe*, která zahrnuje doporučení k řešení této problematiky jak na úrovni EU, tak i na úrovni národní. Odkaz na publikaci: <https://redcross.eu/positions-publications/red-cross-approach-combatting-homelessness-in-europe>.

Eurocities

V březnu roku 2022 vyšel článek s názvem „Jak vymýtit bezdomovectví do roku 2030“, odkaz zde: <https://eurocities.eu/latest/how-to-eradicate-homelessness-by-2030/>. Díky kampani Eurocities s názvem „Inclusive cities for all“ se 19 evropských měst zavázalo věnovat finanční prostředky na vytvoření cenově dostupných bytových jednotek a bytových jednotek pro lidi bez domova. Odkaz na kampaň: <https://inclusivecities4all.eu/>.

European Commission

Evropská komise v rámci balíčku sociálních investic (Social Investment Package) poskytuje členským státům podporu a vedení v tom, jak čelit problematice bezdomovectví. V rámci svých aktivit analyzuje trendy v oblasti bezdomovectví, prezentuje osvědčené postupy členských států a hlavní prvky již integrovaných strategií v této oblasti. Odkaz na webové stránky: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1061&langId=en>.

FEANTSA

Odkaz: <https://www.feantsa.org/en>

FEANTSA je název Evropské federace národních organizací pracujících s lidmi bez domova, která je jedinou evropskou NGO, která se zaměřuje výhradně na řešení problematiky bezdomovectví. Celkem zahrnuje 27 členských států, mezi nimiž je i Česká republika, kterou zde zastupuje Jakub Dutka. FEANTSA mimo jiné pravidelně vydává časopis *Homeless in Europe*, jehož jednotlivá čísla jsou vždy tematicky zaměřená na konkrétní oblast v souvislosti s problematikou bezdomovectví (tématem posledního čísla „Léto 2022“ je bezdomovectví v souvislosti s válkou na Ukrajině, odkaz: <https://www.feantsa.org/en/newsletter/2022/07/29/?bcParent=27>).

Homeless Hub Canada

Homeless Hub, který vyvinula Kanadská observatoř bezdomovectví (Canadian Observatory on Homelessness), je největším portálem na světě zaměřeným na výzkum bezdomovectví. Mnoho plánů a možností řešení problematiky bezdomovectví je možné najít v záložce „Solutions“. Odkaz na webové stránky: <https://www.homelesshub.ca/solutions>.

National Health Care for the Homeless Council USA

NHCHC je členská organizace Spojených států amerických sdružující zdravotníky, lidi se zkušeností s bezdomovectvím a lidi zabývající se touto problematikou. Na webových stránkách mimo jiné zveřejňují i osvědčené postupy a výsledky výzkumu v oblasti zlepšování kvality zdravotní péče pro lidi bez domova. Odkaz na webové stránky: <https://nhchc.org/>.

Street Medicine Institute

Institut pouliční medicíny umožňuje a dále zlepšuje přímé poskytování zdravotní péče lidem bez domova v místech, kde se tyto osoby vyskytují a kde žijí. Institut poskytuje odborná školení a vedení a dále podporuje rozvoj programů pouliční medicíny. Odkaz na webové stránky:

<https://www.streetmedicine.org/>.

The European Anti-Poverty Network (EAPN)

Evropská síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení sdružuje organizace a skupiny, které jsou zapojeny do boje proti chudobě v Evropě. V České republice se o prosazování této problematiky a její přijetí veřejností a veřejnou správou zasazuje národní síť EAPN ČR, o.s.

Více o poslání a cílech EAPN na jejich webových stránkách: <https://www.eapn.eu/>.

The Institute of Global Homelessness

IGH je globální hnutí bojující za ukončení bezdomovectví. Uzavírá partnerství s městy a zeměmi, které chtějí podniknout konkrétní kroky vedoucí k ukončení bezdomovectví. Na svých webových stránkách IGH prezentuje strategie a modely řešení problematiky bezdomovectví. Odkaz na webové stránky:

<https://ighhub.org/solutions>.

UN The Office of the High Commissioner for Human Rights

Rada pro lidská práva v roce 2020 přijala usnesení týkající se bezdomovectví a adekvátního bydlení, kde vyzývá státy k přijetí nezbytných opatření k řešení této problematiky. Odkaz na usnesení zde: <https://www.undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2FHRC%2FRES%2F43%2F14&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>.

Webová stránka věnovaná bezdomovectví a lidským právům: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-housing/homelessness-and-human-rights#introduction>.